

Migranș

www.milvus.ro

Marosvásárhely

IX. évfolyam, 1-2 sz. • 2007 június

Hosszúcsőrű törpealka • Fotó: Ifj. Oláh János

A hosszúcsőrű törpealka (*Brachyramphus perdix*) első előfordulása Romániában

A hosszúcsőrű törpealka (*Brachyramphus perdix*) harmadik, a Nyugat-Palearktikumban megfigyelt egyede 2006. december 21.-én az Olt folyó Alsó-Porumbák és Felek közötti szakaszán. ■ 4. oldal

A Kék vércse védelmi LIFE - program eredményei - 2006

Nagy Attila
projekt koordinátor

Az Európai Unió LIFE pénzügyi alapja által támogatott kék vércse védelmi program első évét zárta 2006-ban. A projektben előirányzott tevékenységek nagy része a határidőkre előírtaknak megfelelően zajlott le, míg néhány pontban változtatni kényszerültünk, amiket a bizottság a 2007. januárjában benyújtott első előrehaladási jelentés kiértékelése után elfogadott.

A 2006-os év talán legfontosabb eredményeként a vetési varjú vadászatának korlátozását könyvelhetjük el: a Milvus Csoportnak elévülhetetlen érdemei vannak abban, hogy az új 407/2006-os vadászati törvény alapján a vetési varjú március 15.-től augusztus 15.-ig (ez a periódus lefedi úgy a vetési varjút, mint a kék vércse fészkelési időszakát is) nem vadászható. Így elmondhatjuk, hogy ezzel jelentősen hozzájárultunk a kék vércse fészkelési lehetőségeinek biztosításához, hiszen a 2006-ban a projekt-területen ismert fészkelő kék vércse párok 84%-a vetési varjak fészkeit foglalta el. Jelenleg is folyik a lakosságot erről tájékoztatni hivatott plakátok, illetve figyelmeztető táblák kihelyezése.

Az útmenti fasorok madárbarát kezelésének elérése érdekében adatgyűjtésre került sor, elsősorban a leendő Különleges Madárvédelmi Területeken (SPA), valamint Temes megyében. Ez utóbbiban ugyanis különösen fontosak ezek az élőhelyek, hiszen 2006-ban ilyen fasorokban fész-

Kékvércsek - Fotó: Mancii Cosmin Ovidiu

kelt a Temes megyei kék vércse párok háromnegyede. A helyzetet nagymértékben bonyolítja, hogy míg a nemzetközi és országos jelentőségű utakat a regionális úthatóság (DRDP) kezeli, addig a megyei utakért a megyei tanácsok felelnek. Jelen pillanatban azt kívánjuk elérni, hogy a Zerind - Simánd (Arad megye) útszakaszon kivágásra jelölt fák egy részét megmentsük, hiszen itt egy-két kisebb varjútelepen tavaly öt pár kék vércse is fészkelte.

A veszélyes középfeszültségű vezetékoszlopok felmérése a magyarországi októberi országos felméréssel szinkronban történt, mely során a romániai projektterületen hozzávetőlegesen 35 km-nyi vezetékszakaszt mértünk fel, és 20 áramtűtő madár maradványait találtuk meg.

A forgalmas útszakaszok felmérése során egyéb fajok mellett (vörös vércse, szalakóta stb.) három elűtött kék vércsére bukkantunk, mindhárom esetben az őszi gyülekezés időszakában, a Temes megyei Újvár határában található éjszakázóhely közelében. Kifejezetten veszélyes szakaszok egyelőre nem határolhatóak el, és amennyiben tapasztalataink 2007-ben is hasonlóak lesznek,

eltekintünk a tervezett sebességcsökkentő táblák kihelyezésétől.

Az illegális tevékenységek felmérése során sajnos két lelőtt kék vércsét is találtunk. Ezen kívül helyenként gondot jelentett az emberi zavarás, valamint a vetési varjú fiókáknak fészkekből való kiszedése.

A monitoring tevékenységek során felmértük a vetési varjú, valamint a kék vércse költőállományát, valamint figyelemmel kísértük a kék vércse őszi gyülekezését. A vetési varjú telepek 2006-os felmérése során 35 telepen (amiből 24-ben kék vércse is foglalt) 2923-3420 párt becsültünk, de minden bizonnyal a projektterület teljes állománya ennél jóval nagyobb, hisz időszüke miatt Szatmár valamint Temes megyék csak részben, míg a lakott települések – néhány kivételtől eltekintve – egyáltalán nem kerültek felmérésre.

A kék vércse költésének szempontjából a tavalyi év igen fekete volt, nagyon sok helyen lett sikertelen a költés a költési periódusban tapasztalt mostoha időjárási viszonyok (viharak, hosszan tartó esőzések) miatt. Ezen okok miatt a költés jelentősen elhúzódott, amit az is mutat, hogy augusztusban

folytatás a 3. oldalon

még lehetett röpképtelen fiókákat is látni. A romániai projektterületen 187 fészekfogaló párt sikerült azonosítani, amelyek megyénkénti eloszlása a következő: Szatmár – 5, Bihar – 38, Arad – 93, Temes – 51 pár.

Bár a Nyugat-Romániában ismert párok száma az eddigi legnagyobb (70 új párt találtunk tavaly), a korábbi évek adataihoz viszonyítva mégis visszaesést tapasztalhattunk. A mérleg pozitív serpenyőjébe tartoznak azok a helyek, ahol több volt a vércse, mint előző években (+5 pár). Emellett 112 pár „maradt fenn”, míg negatív eredmény az, hogy egyes településeken kevesebb volt a 2006-ban foglalt párok száma (összesen -44). A magyarországi, igen jól ismert költőállomány is kb. 10%-

os csökkenést mutatott 2006-ban (558 pár).

Az őszi gyülekezésszinkron során bebizonyosodott, hogy a korábról jelzett újravári éjszakázóhely tradicionális: hét egymást követő szerdai napon zajlott a szinkronfelmérés, mely során mindig a temes-megyei települések közelében lévő nyárfasornál láttuk a legtöbb kék vércsét. A maximális szám Magyarországon a 2. héten (augusztus 30.) volt közel 3500 megfigyelt példánnyal, míg Romániában ez a szám 480 (szeptember 27. - Újvár). Szembetűnik, hogy a Magyarországtól 100 km-re délebbre fekvő bánági gyülekezéshelyen a maximum jóval később volt: valószínű, hogy sok egyed a szomszédos országból került ide délre tartó vonulása során.

A 2007-es monitoring - ada-

tok egy részének összesítése minden bizonnyal már a Magyar Madártani Egyesület Monitoring Központja által kifejlesztett online adatbázis segítségével történik majd. Erről – és sok minden másról – tájékozódhattok majd a Milvus Csoport honlapján (www.milvus.ro), illetve a kifejlesztett alatt álló projekt-weblapon (www.falcoproject.hu). ■

Fehér gólya-számlálás Szeben megyében-2007

Friedrich Philippi

2007. június 1 és 15 között, ebben az évben is elveztem a gólyaszámlálást Szeben megyében. Jobb-rosszabb utakon, mintegy 1200 kilométert tettem meg és 119 településen végeztem el a számlálást. Így, 94 helységben összesen 164 foglalt fészket találtam. Az előző évhez viszonyítva, sokkal kevesebb üres fészket találtam, viszont majdnem kétszer annyi fióka nélküli párt regisztráltam. A párok mintegy 80%-nak volt csak fiókája. Ennek okai valószínűleg a jégesők (Rakovicán), hatalmas viharok (Keresztényszigeten és Sellenberken), valamint a szebeni éjszakai tűzijátékok, melyek elijesztették a fészkekről a kotló golyákat.

A sikeresen költő golyapároknak

átlagosan 3,49 fiókája volt. 1988-tól, amióta ezeket a felméréseket végzem, ez a harmadik legmagasabb érték, amelyet csak a 2004-es (3,65) és 2003-as (3,56) értékek szárnyalnak túl. 18 településen találtam 5 fiókás fészkeket (például Dolmány, Szászágota, Szász-szentlászló, Kereszténysziget, Leses, Kisdisznód vagy Cód helységekben) és több helyen 4 fiókás fészkeket.

Bár a fehér gólya védett faj, ebben az évben is eltűnt néhány fészket, emberi beavatkozás hatására (például Keresztényszigeten és Nagyszebenben).

Az oszlopon költő golyák száma tovább növekedett, ez volt az első év, amikor arányuk meghaladta az 50%-ot. Például Skorei faluban, mely pár évvel ezelőtt még a csűrökre épült fészkek sokaságáról volt híres, mára csak 6 fészket maradt és valamennyi oszlopra épült. Sajnos, a megyei áramszolgáltató még nem követte más megyék pél-

dáját (pl. Maros és Szatmár) és nem helyezte ki a villanyoszlopokra fészekkosarakat a golyák, illetve a hálózat védelmére. A néhány állvány Keresztényszigeten és Dolmányon, magánkezdeményezés során lett kihelyezve.

Ebben az évben is Keresztényszigeten volt a legtöbb fészket a megyében, itt 25 fészket találtam összesen 76 fiókéval. Ezt követi Orlát (11/32), Skorei (6/19), Újgyház (6/15), Rakovica (5/11), Kiscsűr (4/10), valamint Kisdisznód (4/6).

Ha nem vesszük figyelembe a külvárossá vált Kistornyt és Szentersébetet, akkor Nagyszebenben immár csupán 3 pár gólya vendégeskedik az alsó városban, sajnos mindhárom fiókák nélkül. Vannak azonban olyan helységek, melyekben hosszabb szünet után ismét megtelepedtek a golyák, mint például Berethalmon és Gurarón. ■

A hosszúcsőrű törpealka (*Brachyramphus perdix*) első előfordulása Romániában

Ifj. Szabó József

2006. december 21.-én délben, madarászni mentem az Olt folyó Alsó Porumbák és Felek közötti szakaszára (Szeben megye). Az Olt ezen szakaszán egy vízgyűjtő tó található, amelyen a gyakoribb téli vendégek rendszeresen előfordulnak vonuláskor. Valószínűleg a meleg idő miatt, december végéig nem jelentkeztek még sem a kisbukók, és kercerécét is csak elvétve lehetett látni.

Alsó Porumbakon szálltam le a vonatról és a hidhoz érve felmértem a terepet távcsővel: hol mozognak a madarak, merre vannak nagyobb csapatok. Az Olt tulsó, északi partján, néhány réce társaságában, egy kistermetű fekete-fehér madárra lettem figyelmes, amely intenzíven bukott. Mivel csak egy látcső volt nálam, és a madár több mint 1 kilométerre volt tőlem, csak az alakját és domináns színeit láttam. Távolról szembetűnő volt a kontraszt a fekete fej és a nyak hátsó oldala, valamint a fekete hát és a nyak elülső, hasig lehúzódnó, fehér része között. Abból a távolságból azt hittem füles vöcsök, bár a madár viselkedése - jól kivehetően, bukáskor szinte beleugrott a vízbe -, valamint a nyak vastagsága egyáltalán nem volt a vöcsök alkatúakra jellemző. Teljesen elbizonytalanodtam és arra gondoltam, hogy feltehetően egy kisbukó (ez még mindig legalább 1 kilométeres távolságból történt, egy 10x50-es kézi távcsővel figyelve a madarat) és az erősen sütő nap miatt különülnek el ilyen erősen a színek, de ezt a lehetőséget is hamar elvettem, mivel az enyhén felfele tartott, viszonylag hosszú csőr kizárta ezt a fajt is. Egyetlen lehetőségem maradt, hogy közelebb menjek a madárhoz, és - mivel az közel mozgott a töltés-

hez -, úgy döntöttem, a töltés tulsó oldalán esélyem lesz becserkészni. Futólépésben tettem meg a távolságot a töltés alatt (aminek Karcsi kutyám nagyon örült), és a megfelelő ponton felmentem a töltésre. Először csak a fejemet dugtam ki a töltés mögül és a szó szoros értelmében megdermedtem. A madár közvetlen a töltés előtt úszott, nem több mint 10 méterre, és egy addig általam nem látott faj volt! Egy fekete-fehér, kistermetű, alkalaszterű madár, amelyet egyszerűen nem tudtam meghatározni. A fejtető, a nyak hátsó része, a szárnyak valamint a hát fekete volt, míg a torok és a nyak elülső része fehér. A válltollak fehér foltot képeznek a szárny és a hát között. Körülbelül tíz percet néztem a madarat, majd felmentem a töltésre. A madár, bár addig jól bírta jelenlétünket (Karcsi a töltésen szaladgált), nehézkesen, szárnyával a vizet csapkodva, felrepült, így röptében is meg tudtam figyelni. A szárny kifejezetten hegyes volt, egyszínű, míg a szárnybélés világos, szürke. Mivel madárhatózó nem volt nálam, úgy döntöttem, felhívom Fántáná Ciprian barátomat, akivel együtt járunk madarászni az Olt folyóra amikor csak tehetjük, és aki reményeim szerint számítógép és madárhatózó-közelben tartózkodik. Alkafélét még nem sikerült addig megfigyelnem (nagyon kevés időt sikerült töltenem az Északi- valamint a Balti-tenger partján) és emlékeim szerint az egyetlen alka faj, amelynek fehér folt van a hátán, az a Fekete lumba (*Cepphus grylle*). Ezért megkértem F.C.-t, nézze meg a határozóban, mivel valószínűleg azt a fajt láttam. Hamar kiderült, hogy nincs igazam és leírásom egyetlen nyugat-palearktisi, a határozóban megtalálható fajra sem jellemző. Megkértem F.C.-t, nézzen meg néhány határozót és esetleg a világhálón is keresgéljen, mi található az alkafélékről, hátha sikerül beazonosítani a fajt. Meg voltam győződve, hogy egy átmeneti ruhás fekete lumba, amely valamiért nincs ábrázolva a határozóban, és amikor F.C. visszahívott, hogy

leírásom szerint a faj *Brachyramphus perdix*, mondtam neki néhány csúnya dolgot a telefonba. Egy kicsit el is szomorodtam, hogy bár jó néhány éve madarászok (amióta csak az eszemet tudom), nem vagyok képes egy épékzláb fajleírást készíteni, ami alapján meghatározható egy madárfaj. Csak az érdekesség kedvéért kérdeztem meg, mi az a *Brachyramphus perdix*, hol él és hogy egyáltalán mi ért gondolt pont erre a fajra. F.C. elmondta, hogy az Okhotszk tenger oroszországi partvidéken fészkel és Devonban (Angliában) látták egy hónappal azelőtt. Mivel az Olt folyó középső szakasza, véleményem szerint, madártani szempontból nem hasonlítható az angol partvidékhez, még mindig nagyon valószínűtlenül hangzott számomra, hogy az általam megfigyelt faj *Brachyramphus perdix* lenne.

Hazaérve, először megnéztem a határozóban a fekete lummát, majd az összes, a határozóban megtalálható alkafélét, és nem kis meglepetésemre, egyikre sem hasonlított, bár még mindig - tudatlanságom miatt -, meg voltam győződve, hogy nekem van igazam. Rákerestem a világhálón a fekete lummára, mivel úgy gondoltam, valami okból kifolyólag, ebben a tollzatban nem került bele a határozókba. Jó néhány fényképet átnézve, ki kellet zárnom a fajt, mivel - bár a fehér foltok a hátán megjelennek téli és átmeneti ruhában is -, az erős kontraszt a nyak elülső és hátsó része között egyetlen képén sem volt látható. F.C. addigra már hatalmas mennyiségű adatot gyűjtött a világhálón a hosszúcsőrű törpealkáról, amelyet átküldött levélben, ezzel nagyon megkönnyítette a faj helyes meghatározását. Megnéztem a világ összes alkafaját és minden kétséget kizáróan, az általam megfigyelt faj egy öreg, nyugalmi ruhás, hosszúcsőrű törpealka volt! Az egyetlen hasonló faj, a *Brachyramphus marmoratus* is könnyedén kizárható volt, mivel ez utóbbinak a tarkóján két jól elkülö-

folytatás a 5. oldalon

Hosszúcsőrű törpealka - Fotó: Ifj. Oláh János

folytatás a 5. oldalról

nülő, fehér betüremkedés látható. A hírt még csak nagyon közeli ismerőseimnek mondtam el, mivel bizonyító felvételt nem sikerült készítenem erről a hihetetlennek tűnő fajról.

Daróczi Szilárdal beszéltem, hogy értesítse a vásárhelyi madarászokat: úgy döntöttünk, ha a madár másnap is ott van, lejönnek ők is, hogy megnézzék. Másnap reggel már autóban, fényképezőgéppel felszerelve, vártam (hiszen addig csak egy rövid, diktafonra mondott leírásom volt a fajról), hogy felszálljon a köd. 11 óra körül annyira felszakadozott, hogy sikerült megpillantanom a madarat. Rögtön értesítettem vásárhelyi barátaimat, akik délben 2 óra körül érkeztek két autóval. Sikerült bizonyító felvételeket készíteni a madárról, így a hír már felkerülhetett a világhálóra. Az első reakció Magyarországról érkezett, ifj. Oláh János jelentkezett, hogy jönnének. Másnap hajnalban már együtt figyeltük a madarat, két székelyudvarhelyi madarász és F. C. társaságában, aki az előző nap este érkezett Bukarestből.

Karácsony napján csak dél körül sikerült kimenünk fiammal és F. C. - vel, de a madarat már nem találtuk meg.

A hosszúcsőrű törpealka először Svájcban bukkant fel, a nyugat-palearktiszon: 1997. december 15. és 18. között találták az első téliruhás madarat, halászhalóban elpusztulva a Zürich tóban. A második, ugyancsak fiatal példányt, Devonban (Anglia) figyelték meg, 2006. november 7-én. Ez utóbbit, néhány nap leforgása

alatt, több mint háromezren látták.

Fán fészkel, Ázsia keleti partvidékén, az Okhotszk-tenger nyugati partjain, valamint a Kamcsatkától a Szahalin-szigetekig. A telet fészkelő területének déli részén tölti, ilyenkor előfordul Észak-Korea partvidékén is, de ritka fajnak számít az amerikai kontinensen, ahol a megfigyelések egy jó része a kontinens belsejéből származik.

Az alsóporumbaki megfigyelés egyben a faj harmadik nyugat-palearktiszi előfordulásának számít. Minden valószínűséggel az egyik legérdekesebb faj, amelyet valaha Romániában megfigyelték, és amelyet néhány nap leforgása alatt több mint húsz madarász figyelt meg.

Megfelelő dokumentáció hiányában, a faj meghatározása nehézkes volt, az egyetlen nyugat-palearktiszi faj, a *Cephus grylle*, amely valamilyenre is emlékeztet a hosszúcsőrű törpealkára, könnyeden volt kizárható a világhálón megtalálható fényképek, valamint az észak-amerikai határozók alapján.

Külön köszönettel tartozom Fântână Cipriannak, a faj meghatározásában nyújtott segítségért, valamint mindazoknak, akik eljöttek, hogy megnézzék és dokumentálják a madarat. Nariko Oka (Yamashira Madártani Intézet, Japán) megerősítette, hogy egy kifejlett téliruhás példányról van szó, Marcel Haas elküldte a faj európai megfigyelésének listáját, valamint segített az irodalmi anyag összegyűjtésében. Mindkettőjüknek köszönettel tartozom. ■

Rövid hírek

2006. XII. 26.-án a mezőségi törendszeren Tóhátnál (Maros megye), Barabási Cs., Bodó B., Daróczi J. Sz., Gyékény G. és Ölvedi Sz. egy öreg tó jó füstös récét (*Melanitta fusca*) figyelték meg. A madár néhány szárca, barát-, kerce- és tőkésréce társaságában úszott a tavon. ■

A Balta Albá-i (Buzău megye) tavon 2006. XI. 27.-én Daróczi J. Sz. és Komáromi I. összesen 75 énekes hatytyűt (*Cygnus cygnus*) észlelt, melyek több csapatra szakadva, egymáshoz közel úsztak. A madarak nagy többsége öreg tollazatú példány volt. Bár hazánkban a faj rendszeres átvonuló és téli vendég, az ország belső részein - az Olt-folyót leszámítva - ritka. Hasonló nagyságú csapatokról csak Dobruzsza területéről volt tudomásunk. ■

Marosvásárhelyen, 2006. VIII. 28.-án Daróczi J. Sz. egy fiatal, világos változatú ékfarkú halfarkast (*Stercorarius parasiticus*) figyelt meg. A madár a Maros-folyó fölött repült déli irányba. Hazánkban a faj kisszámú rendszeres átvonuló, mely az ország belsejében ritkán, a tengerparton rendszeresebben figyelhető meg. ■

Az utóbbi időszakban a kis hattyúra (*Cygnus columbianus*) vonatkozó adatok megszorodtak. Miután a 2006/07-es télen a fajt az Olt-folyón rendszeresen megfigyelték, a kis hattyú az ország más részein is felbukkant. Így, 2 példányt észlelt 2007. I. 13.-án Bodó B., Lőrincz J., Ölvedi Sz., Urák I. és Zeitz R. a Balta Albá-i (Buzău megye) tavakon valamint egy 13 egyedet számláló csapatot észlelt Fundatan (Ialomița megye) Kelemen A. M. és Papp T. 2007. I. 18.-án. ■

2007. IV. 13.-án Sfântu Gheorghe település mellett (Tulcea megye) Mancic O. egy hím citrombillegetőt (*Motacilla citreola*) figyelt meg, mely egy barzdabillegetővel (*Motacilla alba*) mozgott együtt a területen. E napon a térségben igen erős billegetővonnulás volt észlelhető, mikor is több száz billegető, (főleg barzdabillegető) vonult át reggel 6 óra körül. Ugyanezen a napon a területen mind a négy hazai billegetőfajt sikerült azonosítani. ■

A biológiai sokféleség menedékhelye, avagy a Duna-szoros

Milca Petrovici

Herkulesfürdő egyedi és fajgazdag élőhelyeit magunk mögött hagyva, a Cserna folyó völgyét követve, 18 km után eljutunk a torkolathoz, ahol a folyó egy öblöt képez a Duna medrében. Ha ezek után úgy döntünk, hogy feléle indulunk a Duna mentén, készülnünk fel, hogy hamarosan egy valódi ornitológiai, herpetológiai, entomológiai, botanikai, geológiai és paleontológiai paradicsomba érkezünk: ezek azok a kincsek, amelyek a Vaskapu Természeti Parkot életre hívták, megalakulását szükségessé tették.

Ha vonulás idején módunk van teleszkóppal pásztázni a Dunát, a Cserna, *Mraconia* és Dubova öblökben, de akár a folyamszakasz egész hosszában, ezrével láthatunk kis kárókatonát, tőkés-, csörgő-, barát-, kontyos- és kerцерéceket, néha azonban füstös récét, és elég sok nagy-, örvös- és kis bukót. Emellett, kiváltképp az Orsovai-öbölben, gyakran figyeltek meg vörösnnyakú, feketenyakú, valamint kis vöcsköket, sarki búvárokat, jeges récét és - kivételes esetben - pehelyécét is. Mindezek a fajok legfőképpen vonuláskor illetve téli időszakban figyelhetőek meg itt: a Duna fontos vonulási útvonal a Pannon síkság és a Balkán félsziget között.

Ha azon a részen állunk, ahol a Nagykazánok szorításából kilép a Duna, a Vaskapu gátja mögött pedig alacsonyabb a vízszint, a szerb Djerdap Nemzeti Parkhoz tartozó jobboldali parton megpillanthat-

juk a Tabula Traiana-t, a valamikori római megszállás hírnökét.

Amennyiben folytatjuk utunkat a folyásiránnyal szemben, a mindinkább összeszűkülő mederben kanyarog, forr, örvényeket képez a Duna; emiatt a hely a Kazán-szoros (Kis- és Nagykazánok) elnevezést kapta. A Duna, amelynek vize ezen a szakaszon helyenként 45 méter mély, több mint 250 méternyi vágott bele függőlegesen a mészkőbe, látványos mészkőformáknak adva életet: tornyok, kürtők, barlangok csipkézik a fehér követ.

Dubova faluban hagyva az autónkat, sétára indulhatunk a lehúzódnó csertőlgyesbe, illetve cserjésbe, ahol az erre a tájra olyannyira jellemző szubmediterrán, melegkedvelő növénytársulások jelenlétét igazoló növényfajokat láthatunk. Ilyen a *Cottinus coggygrya* cserje, a bánáti feketefenyő, magyar tulipán (*Tulipa hungarica*), dunai árvalányhaj (*Stipa danubialis*), a *Linum uninerve* elnevezésű lenfaj, stb. Hozzávetőlegesen félórás kapaszkodás után (amennyiben nem időzünk a gyakori zöldgyíkok, skorpiók -*Euscorpilus catpathicus*-, homoki viperák len-csevégre kapásával), a 318 méter magas Ciucaru Mare csúcsra érünk fel, ahonnan távcsővel keresgélve, a mészkőfal repedéseiben rábukkanhatunk a vörhenyes

fecskék (*Hirundo daurica*) fészkeire. A partfal itt meredeken fut le egészen a lent kanyargó, itt legkeskenyebb (150 m) Duna vizéig. Ugyanitt költenek a szirti fecskék (*Ptyonoprogne rupestris*) és a havasi sarlósfecskék (*Apus melba*) is.

A Svința felé (a helyi szerb települések községközpontja) vezető úton szerencsés esetben, mint ez valamikor nekem is kijutott, több ragadozómadár fajt is láthatunk (idézet a naplóból): „két pár kék vércse párizik az oszlopokon, a Povalina viaduktot kísérő oszlopokon egy vörös kánya, a Tri-Kule egyik tornyán egy fehérkarmú vércse, két nászrepülő darázsölyv, Svința sziklái felett öreg szirti sas kering...”.

Ha rászánjuk magunkat a Trescovăț vulkanikus csúcsainak feketefenyveséhez vezető 3 órás útra, a szerb közösség hagyományos életvitelét megörökítő, az erdős domboldalon szétszórt kalyibák között visz utunk. Ezen szakaszon szinte kizárt, hogy ne láss görög teknőst (*Testudo hermanni*), haragos siklót (*Coluber caspius*), pannon gyíkot (*Ablepharus kitaibelii*) - miközben szemmel tartod a lépten-nyomon felbukkanó homoki viperákat-, valamint sövényármányt (*Embriza cirrus*), kerti rozsdafarkút (*Phoenicurus phoenicurus*), kormos-, örvös- és

folytatás a 7. oldalon

kis légykapót (*Ficedula hypoleuca*, *F. albicollis*, *F. parva*), déli hantmararat (*Oenanthe hispanica*).

Jó múltkoriban valaki megkérdezett, melyik évszakban a legajánlottabb a Duna-szorosba látogatni, és bizony gondban voltam, nemigen tudtam választani. Felrémlett előttem a téli Duna sok ezernyi vízimadara; a tavasz kosborral tarkított rétjeinek, gyümölcsöseinek képe; a nyári hőséggel dacoló túrázók, akik saját kezűleg kívánják szedni az udvarokban, gyümölcsösökben tömegesen megtalálható fügefák érett termé-

sét; az őszi vándormadarakat váró, a cserjék vérvörös leveleitől tűzbe borult domboldalak.

Válaszom a következő: arra buzdíthatok mindenkit, hogy látogassatok erre a vidékre olyan gyakran és annyi időre, amennyire csak időtökből telik, mert mindig egyedi varázslatos. Tanácsom, hogy lehetőleg vigyék magatokkal egyik vagy akár több barátotokat is, hogy legyen kivel megosztanotok mindezeket a lélekemelő élményeket, örömeiket. ■

Emys orbicularis vs *Trachemys scripta elegans*

Sos Tibor

A Nemzetközi Vörös Könyvben (IUCN, 2003) szereplő, szigorúan védett mocsári teknős (*Emys orbicularis*) Európában széles elterjedésű faj, azonban elterjedésének nagy részén státusza érzékeny vagy veszélyezett. Ritkulásának vagy éppen eltűnésének okai: a vizes élőhelyek visszaszorulása, megváltozása, elszigetelődése, kiszáradása vagy szennyezése, a begyűjtés, a zavarás, a kis populációméretből fakadó kihalás, a tojásrakó helyek tönkretétele, sokszor a halászat, a betelepített idegen halfajok, a közúti forgalom és a vadászat is. Romániában is a veszélyezett fajok közé tartozik, de a nyugati országokhoz viszonyítva, néhány populációtól eltekintve nem ismerjük a faj jelenlegi helyzetét. A faj érzékeny voltát a '89 utáni díszállat kereskedelem fellendülése tovább nehezítette:

megjelent árucikként az észak-amerikai kontinens dél-keleti teknősfaja, a *Trachemys scripta*, főleg a Mississippi vízgyűjtőjében őshonos *elegans* alfajával, azaz a vörösfülű ékszerteknőssel.

Érdekes módon és nagyon is érthető okokból az Amerikai Egyesült Államokban már 1975 óta tilos az ékszerteknőssel való belkereskedelem. Európában az ékszerteknős kereskedelem több mint felét Olasz - és Spanyolország bonyolítja le. A legnagyobb ékszerteknős (mindkét értelemben) fogyasztó kontinens Ázsia. A '90-es évek második felében évente több mint 5 millió egyed került az ázsiai asztalára. Európában csak díszállatként kerül árusításra. Évek óta, a lelkes „állatbarátok” miután ráunnak a meghalni nem akaró, egyre növekedő teknősökre (általában 3-4 év múlva), nagy nemesen szabadon engedik. Ez okból a faj természetben való előfordulását már Európa 14 országából jelezték. Mivel a faj eredeti élőhelyén is mérsékelt égövi faj, sikeresen hódítja meg az európai

Rövid hírek

A hazai irodalomban kis számú adatot találunk a berki veréb (*Passer hispaniolensis*) elterjedésére vonatkozóan. Fő költőhelyei Olténiában, Munténiában valamint Dobruzsában vannak, de néhol megtalálható Dél-Moldvában is. A hazai Kárpát-medence területéről csupán két pontból említik. Egyesületünk tagjai a fajt először 2000. májusában észlelték Tyukó település határában (Krassó-Szörény megye), ahol 10-12 madár tartózkodott. Daróczi J. Sz., Miholcsa T., Sos T. és Zeitz R. 2006. VII. 2.-án ugyanitt 10 illetve 4 pár teleges költését jegyezte fel, ahol házi verebekkel (*P. domesticus*) együtt két gólyafészek alsó szerkezetébe épített fészkekben költöttek. ■

2006. VI. 26.-án Moldován I., Pintér B. és Verseczki N. Cheia és Casian (Constanța megye) települések között egy másodéves pusztai sast (*Aquila nipalensis*) figyeltek meg. A madárról bizonyító felvételt is készítették. A fajra vonatkozó jelzések az utóbbi években egyre gyakoribbak lettek, (lásd Migrans 2005, VII. évf. 4. sz.) mely nagy valószínűséggel a megfigyelők számának a növekedésével valamint a megfigyelések rendszeresebbé válásával magyarázhatóak. ■

A Beszterce-folyó, Lészped (Bákó megye) melletti duzzasztott taván, 2006. V. 9.-én egy másod éves csüllött (*Rissa tridactyla*) figyelt meg Daróczi J. Sz., Deák A. Zs., Papp T. és Zeitz R. A madár a tó felett alacsonyan, három szerkefajjal együtt vadászott, majd danka-, vihar- és sztyeppi sirályok közé szállt le. 2006. V. 20.-án a Svinica melletti Tri Cule toronynál (Krassó-Szörény megye) Kelemen A. M. és Papp T. a faj egy szintén fiatal (második nyaras tollruhájú) példányt észlelte. Mindazok mellett, hogy a faj még a késő őszi-téli időszakban is csak ritkán fordul elő hazánkban, e megfigyelések érdekességét fokozza az a tény, hogy az észlelések e késő tavaszi hónapra esnek. ■

Mocsári teknős - Fotó: Sándor D. Attila

Vörösfüllű ékszerteknős - Fotó: Dan Mihăilă

folytatás a 7. oldalról

élőhelyeket. Sikeres szaporodását jelenleg csak Olasz-, Spanyol- és Franciaországból ismerjük. Franciaországban mindkét nem természetes körülmények közötti kikeléséről van adat. A fenti megfigyelés fontossága abban rejlik, hogy a teknősöknél a hőmérséklet határozza meg a fiatalok nemét, és eszerint az adott élőhelyen elérhető lokális hőmérséklettartomány a faj hosszú távú fennmaradását biztosítja. A nőtények 2-15 tojást raktak, és a fertilitás átlag 60%-os volt. Ahol nem szaporodik, hosszú életéből adódóan jelenléte hosszú távú problémát jelent és helyenként magas denzitást érhet el az újra meg újra elengedett egyedek száma miatt. A vörösfüllű ékszerteknős eredeti élőhelyét több teknősfajjal osztja meg. Kimutatták, hogy az ékszerteknős jelenléte és a legtöbb teknősfaj relatív gyakorisága között negatív összefüggés van. Ez az ékszerteknős jó kompetíciós képességét bizonyítja. A mocsári teknőssel a táplálékforrásokért, a tojásrakó és napozó helyekért versengenek. A versengésben az ékszerteknős előnyei közé tartozik az hogy szexuális maturitását fiatalabb korban éri el, szaporább és kifejlett egyedei nagyobb testméretet érnek el. Ahol a két faj együtt él, a

mocsári teknős testtömege kisebb és halálozási aránya nagyobb az egyedül élő populációk egyedeihez viszonyítva. A mocsári teknős sértetlen élőhelyen hektáronként 2-30 egyeddel jelenik meg, míg az ékszerteknős 100 egyed/hektár sűrűséget is elérhet.

A mocsári teknős Natura 2000-es faj, ennek köszönhetően az esernyőfaj státusza a faj védelme mellett helyenként az élőhely védelmét is eredményezi. Jelenleg a fajt érintő oktatási programok legmagasabb szintjét az ausztriai, Duna mentén működő mocsári teknős látogató központ jelenti. Európában, ahol az ékszerteknős már megjelent, a mocsári teknős védelmi program magába foglalja az ékszerteknős problémát is, így Spanyolországban fajvédelmi tevékenységek közé tartozik az ékszerteknős eltávolítása is.

Romániában, jelenlegi ismeretek szerint a vörösfüllű ékszerteknős 5 megyében már a szabadban is megtalálható. A fajt Bihar-, Kovászna-, Maros-, Tulcea- és Konstanca megyében látták természetes vagy mesterséges élőhelyen. A faj Bukarest mesterséges taviban való megjelenése is várható volt. Dr. Ghira Ioan (Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár)

szerint jelenleg egy ékszerteknős jut 1000-2000 városlakóra és eszerint a kereskedelem 5.000-10.000 egyedre számol évente. Ha 10%-a túléli az első évet, akkor kb. 500-1000 természetbe kerülő egyedre számíthatunk.

A faj alkalmazkodó képességét saját megfigyeléseim is alátámasztják. 2003 óta 6 szabadban tartott ékszerteknősön végeztem megfigyeléseket. A teknősök megunt vagy a testméret okozta helyhiány miatt a kolozsvári Viváriumnak adományozott példányok. A legnagyobb nőtények 1,5-1,7 kg körüliek. A teknősöket a téli hónapok kivételével a szabadban tartom (Kőhalom, Brassó megye) és próbálom a természetes körülményeket hőmérsékletben, élőhely szerkezetben és táplálékban is visszaadni. A téli hónapokban vagy hosszabb tél esetében akár 5 hónapig, 2-5°C hőmérsékletű pinchelyiségben teletetem őket. Az egyedek a hosszan tartó hibernálást láthatóan nem sínylik meg, hiszen az 1 hím csoport tavasszal násztáncol és párizik is. Az egyik nőtény évente kétszer, nyár közepén és kora ősszel is tojást rakott, ami még eredeti élőhelyén is ritka. A tojások száma 10-14 (!) darabot

folytatás a 9. oldalon

is elérte. A tojások termékenysé-
géről nincs adatom, mivel nincs
szándékomban a fajt szaporítani.
A faj kevésbé érzékeny a hidegre,
hideg reggeleken 4-5° C fokos víz-
ben is aktív, sőt még októberben is
megfigyeltem, ahogy a hím teknős
násztáncol a nősténynek.

Problémát jelent, hogy azok
akik ékszerteknőst vásárolnak ig-
azán nem is tudják mit vásárolnak.
Mint természetvédőknek először is
baráti kötelességünk elárulni egy-
két „titkot” az ékszerteknősről.
Sokszor az eladók elfelejtik közölni
vagy igazán fogalmuk sincs arról,
hogy (1) az édes kis teknős 25-30
cm-t és 1,5-2 kg-ot ér el néhány
éven belül és akkor nagy helyre
lesz szüksége, (2) a teknős igazán
falánk állat és a vizet se tartja tisztán,
ezért nagy mennyiségű vizet
kell cserélni sokszor kétszer heten-
te, ha nem akarjuk, hogy a lakás
bűzölögjön, (3) a teknős hűsleges
társunk lesz 50-75 évig is. Arról
nem is szólva hogy a felvilágosítás
hiánya sokszor az ékszerteknős
hosszas betegségét okozza, pl. az
hogy vízi állatnak tartják és elfe-
lejtenek egy kis szigetet készíteni
számára, az egészséges napsütés
hiánya fejlődési rendellenessége-
ket okoz, vagy az egyhangú táplá-
lék vezet hiánybetegségekhez. Ha
mégis valaki teknőst akar tartani,
ami igazából nagyon is élvezetes
dolog, akkor forduljon azokhoz a
szervezetekhez, amelyek többek
között menhelyként is működnek
és ahol tartási tanácsadást is lehet
kapni. A Kétéltű- és Hüllővédelmi
Munkacsoport tervei között van
egy kapcsolatrendszer (trachemys.
adoption.ro@groups.yahoo.com)
felépítése az ékszerteknőst befo-
gadó szervezetek és a teknősöket
örökbe vevő személyek között.
Ilyen helyekről a teknősöket in-

gyen lehet elvinni.

A két teknősfajjal kapcsolato-
san, a munkacsoportnak további
céljai közé tartozik 1. a mocsári
teknős populációknak felderítése,
helyzetének felbecslése és élőhe-
lyeinek védetté nyilvánítása, 2.
minél több populáció monitori-
zálása (önkéntesek bevonásával),
3. az árusítási célból vagy tartási
célból befogott példányok elkob-
zása és lehetőleg a származási
helyén való szabadon elengedése,
4. a szabadon bocsátott ékszertek-
nősök befogása, 5. ahol a befogás
nehézségekbe ütközik, ott a hely
további monitorizálása, amíg jobb
megoldást találunk, 6. új ékszer-
teknős élőhelyek felderítése, 7. a
potenciális ékszerteknős vásárlók
felvilágosítása (szórólappal), 8. a
megunt és befogott példányoknak
új gazda keresése, 9. mindkét faj
oktatási tevékenységekben való
szerepeltetése.

Szívesen várjuk azokat, akik
részét szeretnének venni tevé-
kenységeinkben vagy szeretnének
együttműködni velünk, esetleg
„csak” tanácsokat és információ-
kat szeretnének közölni velünk!

Posta cím:

O.P. 3 C.P. 39, 540620 M-vásárhely;

E-mail: glpar05@gmail.com;

Mobil: 0742-271.369 ■

Rövid hírek

2005. XI. 16.-án Ionescu D. T. és ifj.
Szabó J. egy téli tollruhás havasi lilét
(*Charadrius morinellus*) észleltek
Szünyogszéken (Brassó megye).
A tó fölött átrepülő madár jelleg-
zetes hangjával hívta fel magára a
figyelmet. 2006. IX. 12.-én Urák I. a
Reteyzát hegységben, 2450 m magas-
san, a Custura csúcsonál, majd 2006.
IX. 4.-én Kovács I. a Măcin hegység-
ben, a Pricopan csúcson észlelte a
faj 1-1 fiataljának egyedét. A faj ko-
rábban költött a Déli-Kárpátokban,
ezt azonban az utóbbi években nem
sikerült újból igazolni. ■

A vörhenyes fecske (*Hirundo dauri-
ca*) mint költő faj, az utóbbi években
házainkban egy lassú, terjeszkedő
tendenciát mutat. Romániában az
ország dél-nyugati részéről, Dél-
Dobruzsából, valamint elszórta
a Nyugati-Szigethegységből is-
meretesek költőhelyei. 2006. XI.
29.-én Daróczi J. Sz. és Komáromi
I. Balabancean és Nifon (Tulcea
megye) települések határában találta
meg a faj fészkeit. Az első településen
egy, a másodikon két fészket talál-
tak a fajra jellemző tipikus helyre
- hidak alá - építve. A Nifon melletti
egyik fészkekről Dr. Cogălniceanu
D. értesített, aki az évben a fészket
5 fiókával találta. Ezt a fészket a pár
idén is elfoglalta. 2007. III. 6.-án
Gura Dobrogei és Târgușor között
(Tulcea megye) a Daróczi J. Sz.,
Ölvedi Sz., Siklódi A. és Zeitz R. egy
híd alá épült korábbi fészket mara-
dványait találták. 2007. tavaszán és
nyarán Daróczi J. Sz., Kovács I., Sos
T. és Zeitz R. több alkalommal is
megfigyeltek 2-4 példányt a Măcin-
hegység lábánál lévő dohányművelés,
Măcin település (Tulcea megye) kö-
zelében, amely madarak a közelben
fészkeltek. A fent említett települések
Észak- és Közép-Dobruzsában feks-
zenek, mely régiókból - ismereteink
szerint - a faj költését mindeddig
nem volt leírva. ■

Hüllő-kétéltű csapdák Buftean

Vlad Cioflec
Florin Buzincă

A 2006-os év március és október közötti időszakban a Kétéltű- és Hüllővédelmi Munkacsoport tagjai rendszeres kiszállásokat szerveznek Buftea (Ilfov megye) város környékére a terület fúrókamráiba esett kétéltűek és hüllők monitorizálása, illetve mentése céljából.

A fúrókamrák egy része fémfedővel fedett, azonban nagyrésztük fedetlen, így különösen veszélyesek az emberre és a faunára nézve egyaránt. A bejárati nyílás megközelítőleg 1 m², míg magának a kamrának az alapterülete kb. 6 m², és mintegy 2 m mély.

A mentett fajok közül a leggyakoribb a vöröshasú unka (*Bombina bombina*), melyet a tarajos götte (*Triturus cristatus*), az erdei béka (*Rana dalmatina*), a tavi béka (*Rana ridibunda*), a pettyes götte (*Triturus vulgaris*), a barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*), a zöld varangy (*Bufo viridis*), a

Fúrókamrából mentett unkáék és gótéék • Fotó: Vlad Cioflec és Florin Buzincă

levelibéka (*Hyla arborea*) és zöld gyík (*Lacerta viridis*) követnek. Ezek mellett vakond és mezei egér tetemek is előkerültek.

A kamrák egy része vízzel telt fel, míg másokban növényzet is található, a padlón lévő tárgyak pedig menedéket nyújtanak. Így lehetséges, hogy a sok száz megmentett egyed mellett csupán egy levelibéka, és egy tavibéka tetemet sikerült azonosítani.

A fémfedők a beesés megakadályozásán kívül, a talajvíz védel-

mét is szolgálnak, a kitisztított és lezárt kamrák nem jelentenek veszélyt a talajvízre. A nyitott kamrák azonban hulladékok tárolására is alkalmasak, melynek eredményeként a lakosság által fogyasztott vízforrásokat is veszélyeztethetik.

Az illetékes intézményeket értesítettük. Kérünk mindenkit, hogy ha ilyen vagy ehhez hasonló mesterséges csapdákat talál értesítsék a Kétéltű- és Hüllővédelmi Munkacsoport valamely tagját. ■

A Feketeügy- és Olt folyók holtágainak halfaunisztikai felmérése Kovászna megyében

Hegyesi Zsolt

2005-ben a „Milvus Ösztöndíjat” megpályázva, anyagi támogatást nyertem. Projektom címe „A Feketeügy és Olt Kovászna megyei szakaszának halfaunisztikai vizsgálata, különös tekintettel egyes ritka vagy veszélyeztetett

stagnofil halfajokra”. A projekt a Feketeügy teljes és az Olt Kovászna megyei szakaszán található holtágak halfaunisztikai vizsgálatát tűzte ki célul, egyes ritka fajok és élőhelyeik védelmi stratégiájának kidolgozása céljából. A projekt fő célkitűzése négy célállományának felmérése, az invázió halfajok elterjedésének gyakoriságának megállapítása, valamint a holtágakban szaporodó fajok azonosítása volt.

A síkvidéki folyók holtágai, amelyek a folyószabályozások során alakultak ki, jellegzetes élőhelyeket

képeznek, és ma már néhány hal és más gerinces faj számára jóformán az egyetlen ideális élőhelyet jelentik Erdélyben. Az élőhelyek fokozatos leromlása (elmocsarasodás, kiszáradás) mellett, ezen fajok számára a legfontosabb veszélyeztető tényezők emberi természetűek, mint bizonyos idegen fajok betelepítése, a halgazdálkodás, a vizek szennyezése, vagy a gazdasági jelentőséggel nem bíró fajok tolerálásának hiánya. Ezek közül, a holtágak halfaunájára nézve a legnagyobb veszélyt az invázió fajok jelentik. Ezen hal-

folytatás a 11. oldalon

fajok az esetek többségében negatív hatást gyakorolnak az őshonos fajokra, gyakran kiszorítva ezeket (predációval, táplálékkompetícióval vagy bekeveredéssel).

A projekt céljainak négy olyan halfajt választottam, amelyek országszerzte állománycsökkenést mutatnak, tehát sérülékeny vagy éppen veszélyeztetett fajok, és amelyek szorosan kötődnek ezekhez az élőhelyekhez. Ezek: a kurta baing (*Leucaspius delineatus*), compó (*Tinca tinca*), széles kárász (*Carassius carassius*) és réti csík (*Misgurnus fossilis*).

A Brassói-medencével foglalkozó halfaunisztikai publikációkat keresve, nagy hiánnyal szembesültem, ugyanis ezen a vidéken alig volt ilyen jellegű kutatás.

A kutatásokat a Feketeügy Kézdivásárhely és Kökös közti szakaszán, valamint az Olt folyásán Sepsiszentgyörgy és Szászhermány között végeztem. A terepkiszárlásokat 2005. július és november közötti időszakban végeztem. Az egyes holtágakat két, illetve három alkalommal látogattam meg, faunisztikai adatgyűjtés céljából. A gyűjtésben használt módszerek: rákászálással, húzóhálóval, valamint merítőhálóval végzett halászat (ez utóbbit ivadék gyűjtésére használtam). Közvetett módszerként a horgászok kikérdezését alkalmaztam, amit bizonyos esetekben a horgászok fogásának megvizsgálásával ötvöztem. A laboratóriumi munka a terepen nehezen azonosítható ivadék binokulárisal való meghatározásából állt.

A 16 vizsgált holtágban összesen 26 halfajt találtam, amelyek közül 6 betelepített (idegen) faj. A leggyakoribb fajoknak az ezüstkárász, a szélhajtó küsz, a bodorka és a sügér bizonyultak, míg egy sor olyan fajt is megtaláltam, amelyek csak egyetlen holtágban fordultak

elő. Az ilyen élőhelyekre jellemző stagnofil fajok a bodorka, a veresszárnyú keszeg, a compó, a széles kárász, a réti csík, a vágó csík és a sügér. Egy sor reofil elem is előkerült, amelyek a legtöbb esetben kis számban találhatóak meg (fürgeselle, őn, sujtásos küsz, menyhal, vágó durbincs). A hazai fajok némelyike - mint a dévérkeszeg, ponty, harcsa, és valószínűleg a karikakeszeg - nem őshonos ezekben a vizekben. Ezeket horgászok telepítettek be a holtágakba.

Az invázív fajokat a kínai razbóra, az ezüstkárász és a naphal képviselte, míg az idegen (és nem invázívra vált) halfajok az amur, a fehér busa és a fekete sügér.

Sikerült megállapítanom azt is, hogy melyek a holtágakban szaporodó fajok (azon fajokat tekintettem szaporodónak, amelyekből juvenilis és szubadult egyedeket fogtam, vagy amelyeknek nagy állományai ismertek). Ezen fajok a következők: csuka, bodorka, veresszárnyú keszeg, kurta baing, szélhajtó küsz, sujtásos küsz, dévérkeszeg, széles kárász, ezüstkárász, ponty, vágó csík, naphal és sügér.

Az Élőhely Irányelv 2. függelékében szereplő két faj a réti csík (*Misgurnus fossilis*) és a vágó csík (*Cobitis elongatoides*); egy harmadik faj, a selymes durbincs (*Gymnocephalus schraetzer*) -bár horgászok jelezték, egyik holtágból sem került elő.

Célfajok:

- A kurta baingot (*Leucaspius delineatus*) két holtágban találtam meg (a faj első jelzése a Brassói-medencéből); állománya látszólag mindkét helyen stabil, számos fiatal egyeddel. Egy lehetséges veszélyeztető tényező a fajra nézve a kínai razbóra (*Pseudorasbora parva*) előfordulása ugyanazon élőhelyeken.
- A compót (*Tinca tinca*) 3 holtágban találtam meg, melyek

közül csak az egyikben gyakori (itt rendszeresen fogják). Egyik holtágban horgászok telepítették be. Bár látszólag nincsenek invázív kompetitorai, a faj állománya erőteljesen hanyatlik országszerzte. A széles kárászhoz hasonlóan, szigorúan állóvízi. A faj kis állományait akár a horgászat is veszélyeztetheti.

- Széles kárászt (*Carassius carassius*) a Feketeügy egyetlen holtágában találtam, valamint egy másikban, az Olt mellett. Mindkét populáció önfenntartó, közülük egyik nagyon erős, viszont ez is sérülékeny, mivel ebben a holtágban is megjelent az ezüstkárász (*Carassius gibelio*). Szigorúan stagnofil halfaj lévén, a Feketeügy vagy Olt folyókban való előfordulása valószínűtlen. Az utóbbi 10 évben a Brassói-medence több olyan pontjáról eltűnt, ahol azelőtt tömeges volt. A faj fennmaradását veszélyeztető egyetlen specifikus tényező az ezüstkárász térhódítása, mivel ez a konkurens faj egészen kiszorítja a széles kárászt.
- A réti csíkot (*Misgurnus fossilis*) 4 holtágban találtam meg, amiből háromban látszólag ritka. Mivel a faj gyakorisága nehezen megállapítható (és általában nehezebb hagyományos módszerekkel fogni), nem kizárt, hogy nagyobb állományai élnek, vagy hogy előfordul más, általam kutatott vizekben is, ahol nem sikerült megtalálnom. Jelen van (valószínűleg kis számban) a Feketeügyben. Kovászna megye területén még erős állományai élnek a mocsarak levezető árkaiban. Az utóbbi évtizedekben a faj állományai és elterjedése is erősen visszaszorult, a jellegzetes élőhelyek eltűnése miatt.

Idegen és invázív fajok:

- Az amur (*Ctenopharyngodon idella*) az egyetlen, halastóvá alakított holtágban található meg

(jelentős számban), de itt valószínűleg nem szaporodik. Nem tekinthető invázió fajnak, mindazonáltal, hogy egyes helyeken fennáll ennek veszélye.

- A kínai razbóra (*Pseudorasbora parva*) azon invázió halfaj, amely a leglátványosabb térhódítást mutatott az utóbbi évtizedekben, és amely nagyon könnyen alkalmazkodik egy sor élőhelyhez. Mégis, a faj az eutróf, dús növényzetű állóvizeket preferálja. Bár csupán egyetlen holtágban találtam meg, valószínű, hogy jobban elterjedt ezekben a vizekben. A Brassói-medence számos pontjáról ismerem, többnyire tavakból és árkokból, de egyes folyóvizekben is megtalálható.

- Az ezüstkárász (*Carassius gibelio*) az összes kutatott holtágban jelen van, amiben még hal található, ezek közül sokban az egyetlen halfaj. A széles kárász (*Carassius carassius*) erős kompetitor, olyan vizekből is kiszorítja, ahol az régen eudomináns faj volt. Jelen van az Oltban és a

Feketeügyben is.

- A fehér busa (*Hypophthalmichthys molitrix*) ugyanabban a tóban él, amelyben az amur, itt 2003 óta nagy állománya található. Helyzete az amuréhoz hasonló. Nem invázió.

- A naphal (*Lepomis gibbosus*), bár már több helyen jelen van a Brassói-medencében, látványosan lassan terjed a környéken. Jelentős ikrafogyasztó, ezért nem kívánatos invázió faj.

- Fekete sügér (*Micropterus dolomieu*) a Brassói-medencében ez idáig nem jelzett faj. A Feketeügy egy holtágában találtam meg, amit régóta halastóként használnak. Ide valószínűleg véletlen telepítéssel került, viszont azóta önfenntartó állománya ala-

kult ki. Nincsenek adataim a faj invázió jellegéről, bár jelen példa részleges bizonyíték lehet erre.

A kapott eredmények alapján egy teljesebb képet alkothatunk ezen holtágak halállományának faji összetételéről, a négy cél faj megtalálása pedig igazolja az ilyen veszélyeztetett élőhelyek természetvédelmi jelentőségét.

A 2006-os év során a holtágak egy részét különleges védelmi területnek (pSCI) javasoltuk a Natura 2000 hálózatba. ■

Sz.	Faj	Előfordulások száma	Eredet
1	<i>Esox lucius</i>	5	Ö
2	<i>Rutilus rutilus</i>	5	Ö
3	<i>Ctenopharyngodon idella</i>	1	I
4	<i>Scardinius erythrophthalmus</i>	3	Ö
5	<i>Squalius cephalus</i>	2	Ö
6	<i>Phoxinus phoxinus</i>	1	Ö
7	<i>Aspius aspius</i>	1	Ö
8	<i>Leucaspis delineatus</i>	2	Ö
9	<i>Alburnus alburnus</i>	7	Ö
10	<i>Alburnoides bipunctatus</i>	1	Ö
11	<i>Blicca bjoerkna</i>	1	Ö
12	<i>Abramis brama</i>	1	Ö
13	<i>Tinca tinca</i>	3	Ö
14	<i>Pseudorasbora parva</i>	1	I
15	<i>Carassius carassius</i>	2	Ö
16	<i>Carassius gibelio</i>	13	I
17	<i>Cyprinus carpio</i>	2	Ö
18	<i>C. carpio f. hungaricus</i>	1	Ö
19	<i>Hypophthalmichthys molitrix</i>	1	I
20	<i>Misgurnus fossilis</i>	4	Ö
21	<i>Cobitis elongatoides</i>	2	Ö
22	<i>Silurus glanis</i>	1	Ö
23	<i>Lota lota</i>	1	Ö
24	<i>Lepomis gibbosus</i>	1	I
25	<i>Perca fluviatilis</i>	6	Ö
26	<i>Gymnocephalus cernuus</i>	1	Ö
27	<i>Micropterus dolomieu</i>	1	I

Ö – őshonos; I – idegen

A „Milvus Csoport” Madártani és Természetvédelmi Egyesület kiadványa.
Megjelenik negyedévente

Szerkesztő:
Kelemen A. Márton

Tördelés:
Farkas Sándor

Korrektúra:
Deák Borbála
Kelemen Katalin

Cím:
Op. 3, Cp. 39.
540620 Marosvásárhely, Románia
Tel/fax: (+4) 0265 264726
E-mail: office@milvus.ro
Web-site: www.milvus.ro

ISSN 1454-0290